

14. OKTOBAR 2014. # 365

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

KOMPROMIS

HANS TIMERMANS

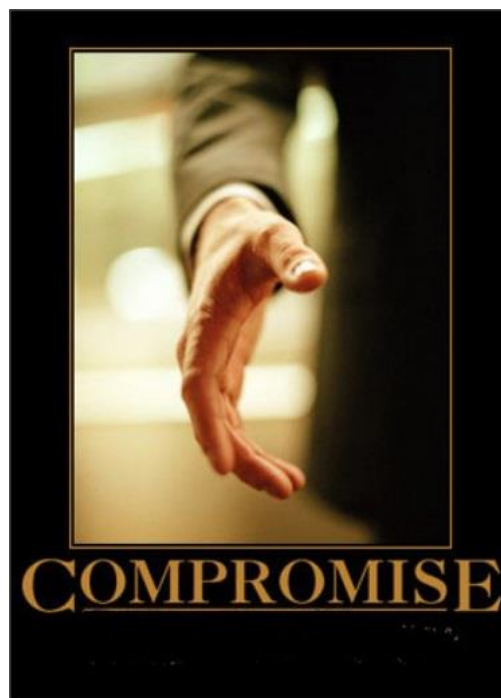
**„DRUGI“ U BUDUĆOJ VLADI EU,
DOBIJA I RESOR ENERGETSKE UNIJE**

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*

Političkim kompromisom u Evropskom parlamentu izglasan Arijas za komesara za energiju

BRISEL - Alenka Bratušek, slovenački kandidat za mesto potpredsednika Evropske komisije (EK) za resor energetske unije, nije dobila glasove poslanika Evropskog parlamenta (EP) za taj mandat, dok je Španac Migel Arijas Kanjete, podržan za položaj budućeg komesara za energiju i klimatska pitanja kompromisom dva najjača bloka u EP. Članovi resornog komiteta EP su u sredu uveče ubedljivo (112-13) glasali „protiv“ kandidature bivše premijerke Slovenije, dok je Arijas, uprkos kontroverzi oko vlasništva njegove familije u dvema domaćim naftnim kompanijama, dobio podršku 77 poslanika, naspram 44 protiv. Vlada Slovenije je umesto Bratušekove, predložila za člana Evropske komisije jednu od vicepremierki, „politički malo poznatu Violetu Bulc“, kako je predstavlja portal **EUbusiness**. Ona, međutim, neće naslediti portfolio koji je novoimenovani predsednik EK Žan Klod Junker bio namenio Bratušekovoj. Dok Junker tek treba da nađe „posao“ za Bulcovu, portfelj energetske unije pripojio je prvom potpredsedniku EK, Holandaninu Fransu Timermansu (Foto: Žan Klod Junker u razgovoru sa Fransom Timermansom), koji je već imao zaduženja u oblasti održivog razvoja. Agencije navodi da je

ova rokada unutar buduće Komisije deo političke nagodbe dve najjače grupacije u Evropskom parlamentu, socijalista i demokrata s jedne strane i Junker ovih konzervativaca, s druge. Prvi su pristali da „propuste“ bivšeg ministra poljoprivrede i ekologije Španije, Arijasa, u zamenu za jačanje pozicije holandskog socijal-demokrate Timermansa, kao „drugog“ u evropskoj vladi.

EU prvi put u istoriji odobrila državnu subvenciju jednom nuklearnom projektu

BRISEL - Evropska unija odobrila je u sredu, 8. oktobra ambiciozni britanski plan vredan 16 milijardi funti za izgradnju prve nuklearne elektrane u ovoj generaciji, uz državnu podršku koju eksperti ocenjuju bez premca u ovom

sektoru. Evropska komisija, naime, nikada ranije nije odobrila državnu pomoć za jedan nuklearni energetski projekat, prenosi **EurActiv**. Ovaj slučaj može poslužiti kao presedan za države poput Češke republike, Litvanije i Poljske koje traže izuzetke od pravila EU za državnu podršku svojim nuklearnim projektima. Nuklearku će graditi francuski EDF u partnerstvu sa dve kineske i jednom francuskom kompanijom, a ovo je ujedno i prva "pobeda" nuklearne energije posle katastrofe u Fukušimi, pa su iz ekoloških krugova stigle salve kritika na račun Brisela. Hinkley

Point projekat, u jugozapadnoj Engleskoj, odobren je u Briselu nadglasavanjem (16-5 i 1 uzdržan) Kolegijuma (prisutnih) komesara EU, prenose **agencije**. Komisija EU za konkurenciju, koja je vodila ispitivanje usklađenosti između otkupnih cena za proizvedenu struju i garancija koje je investitorima odobrila vlada u Londonu, branila je svoju odluku, rekavši da je Britanija "značajno izmenila" svoj plan u odgovoru na zabrinutosti koje je izrazio Brisel. EDF će, naime, od trenutka početka rada nuklearke 2023. godine, dobiti garantovanu otkupnu cenu od 117,5 evra po proizvedenom MWh u periodu od 35 godina, što je više od dva puta iznad postojeće cene struje na tržištu. U Komisiji navode da su britanske vlasti pristale da srežu subvencije za 1,2 milijarde evra i povećaju udeo Britanije u eventualnom ekstra profitu koji zaradi elektrana. Međutim, Austrija je odmah reagovala najavom da će se protiv ove

odluke boriti tužbom protiv Evropske komisije Sudu pravde, a druge zemlje članice su ocenile da ovaj projekat izvirgava ruglu blokovsku politiku promocije sunčeve i vetroenergije. Irska je dodatno zabrinuta jer Hinkley Point nije daleko od irske obale. Izvršna ruka Evropske unije - Evropska komisija počela je istragu 2013. godine, ispitujući do detalja sistem cenovne garancije, za koji kritičari kažu da će decenijama ići na teret većih računa britanskim potrošačima. Britanska vlada je prošle godine potpisala ugovor kojim EDF treba da izgradi dva reaktora u Hinkley Point C. Prema ovom dogovoru EDF će dobiti 45-50 odsto udela, China General Nuclear (CGN) i China National Nuclear Corporation (CNNC) kombinovano 30-40 odsto, a francuska firma Areva 10 odsto. Ekolozi Hinkley Point vide kao nepotrebno korišćenje nuklearne energije u trenutku kada je upotreba obnovljivih izvora energije sve pristupačnija.

Poljska će podržati EU klimatske ciljeve ako dobije nadoknadu

VARŠAVA – Poljska je saopštila da joj je potreban gotov novac i pomoć u cilju smanjenja emisija štetnih gasova kod kuće, ako se očekuje od nje da podrži nove klimatske i energetske ciljeve Evropske unije za dekadu do 2030., pokazuje jedan vladin papir u koji je **Reuters** imao uvid. S druge strane jedan predlog Evropske unije, vezan za buduće klimatske ciljeve, kaže da će se od svake od zemalja članica tražiti da zaključno sa 2030. stabilizuje ili smanji

u rasponu od 0 do 40 odsto emisije koje nisu obuhvaćene regulativom tzv. EU ETS šeme trgovanja dozvolama za emisije CO₂. Poljska međutim zahteva da joj se omogući dovoljno vremena i spremna je isključivo da se obaveže na smanjenje emisija van ETS šeme od 2020. godine. U tom slučaju bi ovoj zemlji, gotovo potpuno oslonjenoj na proizvodnju energije iz uglja, bilo omogućeno da uveća do 2030. za 14% emisije CO₂ iznad nivoa iz 2005. **EurActiv**

konstatuje da bi ovaj ustupak najvećem EU protivniku zaoštavanja klimatske politike, praktično prebacio obaveze Poljske na druge zemlje. Prva je već reagovala Francuska stavom da ni jednoj od članica EU, u okviru energetske-klimatske politike za 2030., ne sme biti dozvoljeno da poveća emisije gasova staklene bašte. U međuvremenu, Češka republika se pridružila Poljskoj protiv usvajanja predloženog EU klimatskog paketa na samitu Evropskog saveta krajem oktobra. Šefovi diplomatija Poljske i Češke su posle sastanka u Pragu prošlog petka saopštili da će glasati protiv EU predloga smanjenja emisija CO₂ od 40% do 2030, prenosi **Poljski radio**.

Mađarska predlaže individualni energetske mikse unutar EU

BUDIMPEŠTA – Mađarski državni sekretar za energiju, Andraš Aradski, rekao je da svakoj od zemalja članica Evropske unije treba dati pravo da formuliše sopstvene energetske mikseve, umesto jedinstvenog na nivou EU. On je u govoru na prošlonedeljnom neformalnom sastanku EU ministara energije i klimatske politike u Milanu, rekao da evropska energetska politika treba da vodi smanjenju energetske zavisnosti ovog Bloka tako što bi im se omogućila diverzifikacija izvora snabdevanja energijom spolja i etapna gradnja nedostajućih infrastrukturnih veza. Prema Aradskom, to je moguće jedino ako zemljama članicama bude dato pravo da samostalno odluče o obliku svog energetske miksa, prenosi poslovni **BBJ**.

POSLOVI

Italijanska Terna želi da preuzme grčkog mrežnog elektroenergetskog operatera ADMIE

RIM - Italijanski mrežni elektroenergetski operater Terna nastavlja pregovore o kupovini grčke državne prenosne kompanije ADMIE, rekao je izvršni direktor Terne Mateo del Fante tokom prošlonedeljnog obraćanja u parlamentu u Rimu. Terna je u avgustu ove godine ušla u užu krug kandidata za preuzimanje udela od 66% u ADMIE, uz konkurenciju belgijskog Elia, kineske SGCC i kanadskog penzionog fonda PSP. Finalna odluka grčkih vlasti očekuje se u decembru. Posebno „opasnim“ konkurentom smatra se kineski SGCC, koji je nedavno postao vlasnik udela od 35% u CDP Reti, koji treba od države da preuzme 35% udela u italijanskom mrežnom operateru Terna, ali Del Fante odgovara novinarima da za sada ne planira da u partnerstvu sa kinesima preuzme grčkog ADMIE. **ANSA**

Evropa sprovela prvu probu reakcije u slučaju uzdrmanja energetskog sistema

MILANO – Aktuelni predsedavajući Evropske unije, Italija, saopštila je da je EU sprovela prvu probnu simulaciju posledica i reakcije u slučaju energetske krize, ukoliko bi na zimu došlo do poremećaja ili prekida snabdevanja ruskim gasom i naftom preko tranzitnih puteva kroz Ukrajinu. Pomoćnik italijanskog ministra za privredni razvoj, Klaudio de Vinsenti, rekao je tokom prošlonedeljnog sastanka evropskih ministara energije u Milanu da su probni rezultati testa pokazali da Blok može da reši potencijalne probleme. On je precizirao da su simulirani razni modeli poremećaja, počev od jednomesečnog prekida snabdevanja – „sa čime bi mogli jako dobro da se snađemo“, do dužih prekida, „koji bi predstavljali ozbiljnije probleme“. „Ipak i sa njima bi mogli da se nosimo“, dodao je De Vinsenti. **Bloomberg**

Slovačka će tražiti kompenzacije od EU zbog posledica sankcija prema Rusiji

BRATISLAVA - Slovačka bi mogla da traži od Evropske unije nadoknadu za potencijalne gubitke koje je pretrpela prisiljena da proteklog meseca kratkoročno nadomešćuje manjak prirodnog gasa iz Rusije, usled sankcija Zapada nametnutih Moskvi. Portparol ministarstva privrede u Bratislavi kazala je da će to pitanje Slovačka pokrenuti na prvom sledećem sastanku Evropskog saveta (krajem oktobra). Miriam Ziakova je rekla za **EurActiv** da je odlazeći evropski komesar za energiju Ginter Etinger potvrdio da bi Slovačka trebalo da dobije nadoknadu, kada bude izračunala pretrpljene gubitke.

Gasprom preispituje opravdanost strategije usmerene na krajnje potrošače u Evropi

SANKT PETERSBURG - Gasprom preispituje opravdanost strategije prema kojoj se u ključnim projektima opredeljuje prema potrebama krajnjih potrošača u Evropi, rekao je čelnik ruske kompanije Aleksej Miler. On je na jednoj konferenciji u Sankt Petersburgu 7. oktobra precizirao da bi Gasprom mogao biti selektivniji u nastavku već isplaniranih projekata, „jer nije izvesno da će mu biti omogućeno da uvek stigne do krajnjih korisnika“. „Trebalo li onda da poklanjamo toliko pažnje stvaranju vrednosnog lanca od istraživanja, preko proizvodnje do snabdevanja krajnjeg korisnika?“, pitao je on. Miler je konstatovao da u ovom trenutku ne može da odgovori na to pitanje, ali istovremeno ne može ni da tvrdi da ta strategija funkcioniše. **Bloomberg**

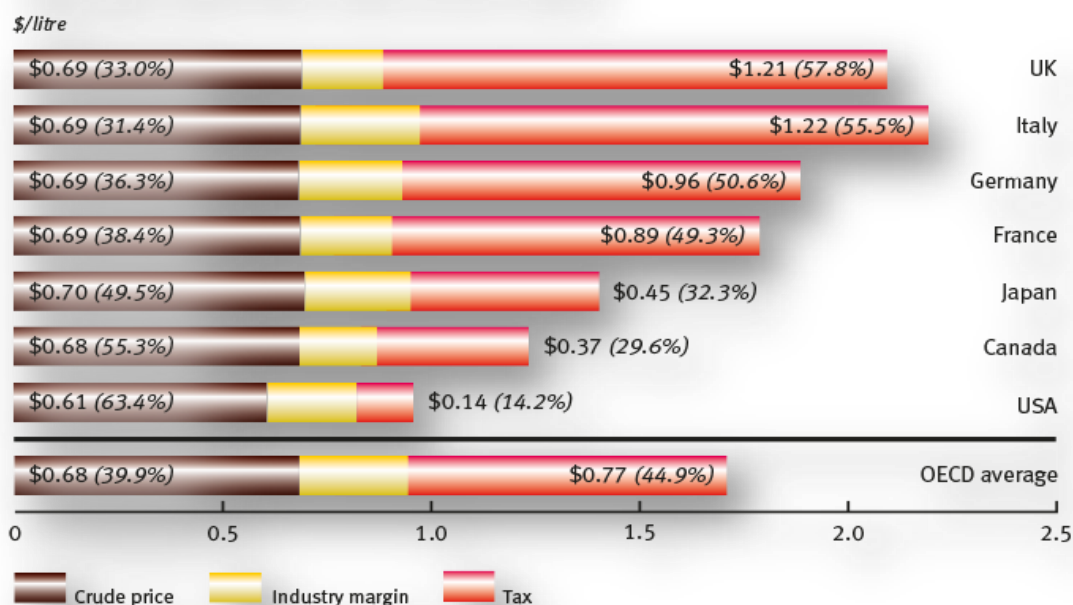
Rusija preuzima najveće evropsko podzemno skladište gasa

MOSKVA – Rusija će kupiti najveće evropsko podzemno skladište prirodnog gasa, što je obuhvaćeno ugovorom koji su svojevremeno potpisali Gazprom i nemački hemijski gigant BASF, objavljuje u sredu Deutsche Welle. O realizaciji swap ugovora iz decembra prošle godine su 7. oktobra razgovarali čelnici dve kompanije Aleksej Miler i Kurt Bok. Buduće Gazpromovo gasno skladište nalazi se u malom nemačkom gradu Rehden u Donjoj Saksoniji i može da uskladišti 4,2 milijarde kubnih metara gasa. Ruska strana dobija ovo skladište u vlasništvu BASF-ove firme Wintershall, plus udele u energetskim trgovačkim kompanijama WINGAS, WIEH i WIEE kojima će zaokružiti vlasništvo nad 100%. S druge strane, Wintershall dobija udeo od 25,01% u razvoju gigantskog projekta razvoja ruskog polja prirodnog gasa i kondenzata Urengojkoje u Sibiru. Ugovor između Gazproma i BASF-a je odmah posle potpisivanja dobio zeleno svetlo Evropske komisije, potseća DW i dodaje da njegove stavke nisu pod udarom sankcija Brisela protiv Rusije. wpcserbia.rs

Nafta u svetu pojeftinila 20 dolara, cene benzina tek koji cent

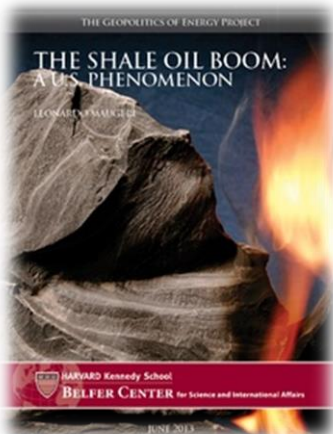
LONDON – Uprkos osetnom padu cene sirove nafte na svetskim berzama u poslednjih par nedelja, evropski vozači jedva da će to osetiti na benzinskim stanicama, komentariše ove nedelje **CNBC**. Zašto? Pa jednostavno zato što je Evropa prepuna raznih nameta, poreza, podsticaja, viška kapaciteta i ekoloških planova i regulative uroćenih da prikažu ugljovodonike kao prljav i skup izvor energije, konstatuje ova globalna mreža. CNBC citira Daniela Lakaljea, višeg portfolio menadžera u Ecofinu: „Od početka recesije u 2008., procečne cene električne energije su uvećane za 38% dok su veleprodajne cene zapravo pale. Problem je u tome što ne vidimo koristi u Evropi zbog pojeftinjenja sirove nafte jer subvencionišemo previše grana industrije, a uz to % ji toliko „zelenih“ nameta da su cene benzina otišne na gore, umesto na dole“. Proizvođači nafte su takođe na mukama da objasne javnosti da nije njihova krivica što su cene na pumpama visoke. OPEC je godinama nastojao da okrivi vlade u Evropi i drugde zbog prevelike ugradnje u ukupnoj ceni benzina. Izvozni kartel ima vrlo rečit grafikon (dole) na svom veb sajtu gde pokazuje da je

Who gets what from a litre of oil in 2013?

udeo poreza u celnj litra nafte u Britaniji oko 58% (podaci za 2013.). U Italiji taj iznos je 55%, a u Nemačkoj preko 50%. Naspram toga, porezi u SAD u ceni nafte iznose svega 14%. wpcserbia.rs

Rast potrošnje nafte i gasa u svetu, zahvaljujući SAD - Eni

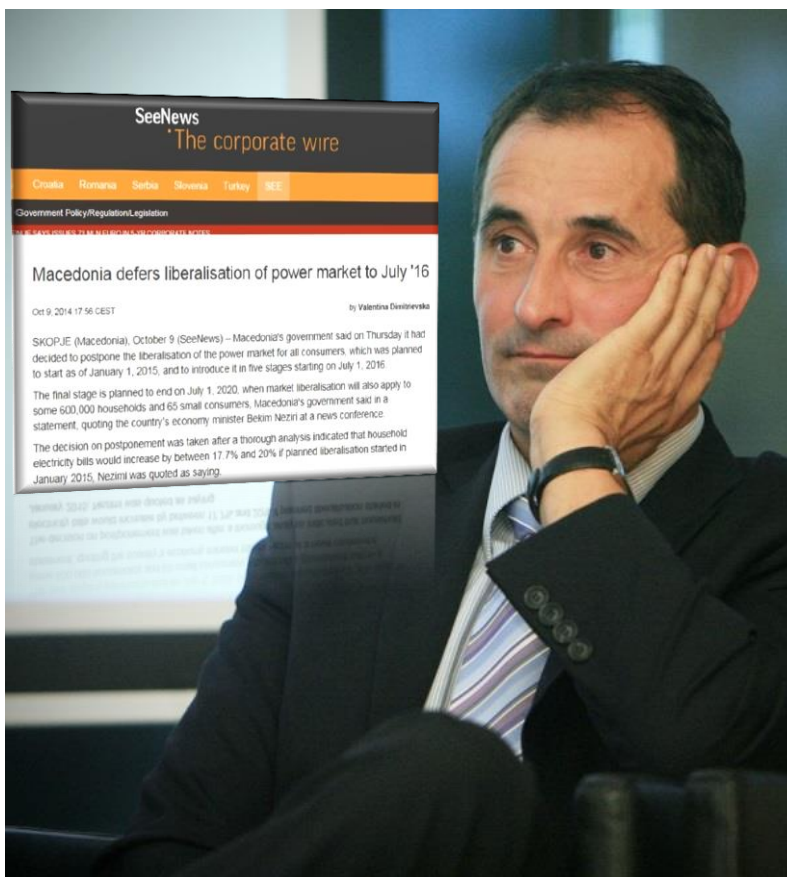

MILANO - Italijanska kompanija Eni u svom novom izdanju publikacije World Oil & Gas Review, navodi da je svetska potrošnja nafte porasla u 2013. godini za 1,4%, a gasa za 1%, dok su globalne zalihe nafte uvećane za 0,4%, a gasa za 1,7%. Glavni razlog je veća proizvodnja nafte i gasa iz škriljaca u SAD i nova veća otkrića gasa u istočnoj Africi. Proizvodnja nafte najviše je povećana u SAD i to za 12,2% u odnosu na 2012., dok je proizvodnja nafte najviše pala u Iranu za 35,5% i Libiji za 9,8%. U 2013. je zabeležen skroman rast potrošnje gasa, za 1%, posebno u odnosu na prosečnu godišnju stopu rasta potrošnje gasa od 2,5% u razdoblju 2000. - 2013. godine, prenosi 'Oil and Gas Journal'. Iako se radi o samo jednoj godini, ti podaci ipak protivureče rasprostranjenoj tezi da svet ulazi u 'doba prirodnog gasa', kada bi taj energent trebalo da zameni naftu kao primarni izvor energije, prenosi američki portal [Rigzone](#), [wpcserbia.rs](#)

SUSEDI I REGION JUGOISTOČNE EVROPE

Makedonija odlaže liberalizaciju tržišta električne energije – Janez Kopač „šokiran“

SKOPLJE, BEČ - Vlada Makedonije odlučila je 9. oktobra da odloži liberalizaciju tržišta električne energije za sve potrošače, planiranu za 1. Januar 2015. i sprovede je u pet faza, počev od 1. jula 2016. do 1. jula 2020. godine. Dan kasnije reagovao je Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) saopštenjem direktora Janeza Kopača (foto) „da je šokiran ovom odlukom o kojoj nije bio prethodno ni obavešten“. Dodaje da se radi o jasnom kršenju Ugovora o osnivanju EnZ i da će odgovor Sekretarijata biti oštar. Vlada u Skoplju je predlog odlaganja dostavljen na usvajanje Parlamentu obrazložila računicom da bi u slučaju otvaranja tržišta 1. januara cene električne energije skočile ja 18 do 20 odsto. Janez Kopač u pismu upućenom makedonskom ministru energije Bekimu Nezriju naziva „potpuno pogrešnim“ objašnjenje kojim se rukovodi vlada Makedonije. Kopač navodi da postoje drugi načini da se zaštite domaćinstva i mali kupci od dramatičnih poskupljenja, bilo kroz nastavak regulisanja cena od strane energetskog regulatora, uz mogućnost korisnicima da biraju snabdevača, bilo usvajanjem mera socijalne zaštite najugroženijih potrošača. Kopač konstatuje da će, u slučaju izglasavanja predloga Vlade, Sekretarijat EnZ pokrenuti postupak protiv Makedonije zbog proceduralnog kršenja obaveza. [Dnevnik](#)

Bugarska: Uz poskupljenje struje i „solidarni socijalni“ porez za proizvođače energije

SOFIJA – Bugarska energetska regulatorna komisija (DKEVR) razmatra uvođenje novog „socijalnog“ nameta za sve proizvođače električne energije u toj zemlji, objavili su u sredu tamošnji mediji. Svetlana Todorova predsednica Komisije kaže da bi prikupljena sredstva bila namenjena kao pomoć za subvencionisanje računa za struju u siromašnim domaćinstvima. Predlogu je prethodilo odobrenje regulatora za 10-procentno poskupljenje električne

energije u četvrtom kvartalu za sve potrošače u Bugarskoj, uključujući domaćinstva, radi pokrivanja akumuliranih gubitaka državne Nacionalne elektroenergetske kompanije (NEK). Gubici NEK-a u trećem tromesečju ove godine iznosili su 121 milion evra, a DKEVR je prihvatio računicu kompanije da su oni izazvani ranijim neodobravanjem nekih od opravdanih troškova bugarskog proizvođača električne energije. Energetski regulator je u martu ove godine usvojio novi porez od 2,45 leva (oko 1,25 evra) po megavat-času za cenu pristupa mreži za proizvođače solarne i vetro energije, potseća [SeeNews](#).

Gasprom je najavio rast troškova gradnje gasovoda Južni tok od 47%

MOSKVA – Zamenik šefa odeljenja za finansije i ekonomiju u Gaspromu rekao je 9. oktobra da će cena gradnje gasovoda Južni tok biti uvećana za preko deset milijardi evra, preneli su [ruski mediji](#). Planirani troškovi podmorskog dela gasovoda su, naime, porasli sa deset, na 14 milijardi evra, dok je nova projektovana cena za evropsku sekciju gasovoda revidirana sa šest, na 9,5 milijardi dolara, citira Interfax Aleksandra Ivanikova. Sa ove dve nove kalkulacije, koštanje projekta je ukupno uvećano za 47%, na 23,5 milijardi evra. Kako prenose ruski mediji, ruski gasovodni transportni sistem će radi snabdevanja Jućmnog toka potrebnom količinom gasa morati da bude dograđen cevovodima ukupne dužine 2.446 kilometara sa deset kompresorskih stanica ukupnog kapaciteta 1.473 MW. Ovaj projekat j nazvan Južni koridor i biće realizovan u dve faze, pre decembra 2019.

Energoinvest ostaje jedini BiH uvoznik gasa

SANKT PETERSBURG - Energoinvest je saopštio u sredu da ostaje jedini ovlašćenu uvoznik gasa u BiH. Iz kompanije je rečeno da je to potvrđeno posle „uspešnih pregovora sa ruskim Gaspromom“, sa kojim će ugovor za narednu godinu biti potpisan u novembru. „Petrošači u BiH će imati dovoljne količine gasa u narednom periodu“, rekao je posle pregovora u Sankt Petersburgu direktor firme Enes Čengić (foto). On je dodao da su ih predstavnici Gasproma informisali da je, usled tehničkih problema, bilo određenih smanjenja isporuka gasa za BiH, ali takođe i ostalim kupcima u

Evropi. [Oslobođenje](#)

INA: Otpremnine od 30.000 do 43.000 evra

ZAGREB – Uprava hrvatske kompanije INA usvojila je u ponedjeljak odluku o Programu zbrinjavanja, razmatrajući model otpremnina koji prema postojećem Kolektivnom ugovoru iznosi 60% prosečne plate radnika po godini staža. Očekuje se da će kompanija za otpemnine izdvojiti preko 100 miliona kuna (13,1 milion evra) i da će u proseku „otpremnine za branitelje iznositi oko 300.000 kn (oko 43.200€) neto, a za ostale oko 220.000 kn neto (oko 29.000€). U saopštenju objavljenom sa sajtu kompanije se navodi da je program zbrinjavanja pokrenut u cilju podizanja efikasnosti Ine i obezbeđenja njene dugoročne konkurentnosti. Uprava takođe napominje da kompanija nastavlja da traži druga prihvatljiva rešenja za radnike koji su proglašeni viškom. wpcserbia.rs

Ministar Vrdoljak potvrdio: SAD posrednik u sporu Zagreb-MOL

ZAGREB - Hrvatska je načelno prihvatila ponudu SAD da posreduje u rešavanju spora oko izmene načina upravljanja hrvatskom naftnom kompanijom INA između njena dva suvlasnika, hrvatske Vlade i MOL-a. „Uskoro ću Vladi predložiti donošenje odluke o mogućem sadržaju medijacije i konkretnim uslovima pod kojima smo spremni da uđemo u taj proces“ - rekao je ministar privrede Ivan Vrdoljak *Jutarnjem listu* od 12. oktobra. Zagrebački večernjak potseća da su „Amerikanci intezivirali svoju zainteresovanost za rešavanje spora između MOL-a i hrvatske Vlade posle najave da su neke ruske kompanije zainteresovane da uđu u vlasništvo Ine.

Makedonija: Stupa na snagu Direktiva EU o obaveznim zalihama nafte

SKOPLJE – Direktiva Evropske unije o formiranju i čuvanju obaveznih minimalnih rezervi sirove nafte i naftnih proizvoda stupila je u Makedoniji na snagu 8. Oktobra. Kako prenosi *dt-net*, zakon će efektivno morati da se primenjuje od 1. Januara iduće godine.